

Material suport pentru activitățile din proiectul "Școala pentru valori autentice" - semestrul I
Autor: prof. Cristina VAMEȘU

PROIECT DE ACTIVITATE

Tema lunii ianuarie 2019: Incluziune și drepturile omului

Titul activității: „Diferențe și asemănări”

Durata: 2 – 3 ore

Scop: Creșterea nivelului de conștientizare cu privire la respectarea drepturilor omului, ca pre-condiții pentru ca fiecare ființă umană să poată trăi cu demnitate.

Obiective:

- Analizarea diferențelor dintre oameni și a avantajelor diversității;
- Valorificarea experiențelor și ideilor personale ale elevilor;
- Dezvoltarea capacității de a recunoaște încălcarea drepturilor omului, unele dintre sursele lor și modul în care acestea pot fi consolidate;
- Dezvoltarea atitudinilor individuale și de grup pentru prevenirea discriminării.

Resurse procedurale:

- *Metode și procedee:* problematizarea, conversația euristică, jocul didactic, expunerea, exemplul, explicația, exercițiul evaluativ;
- *Forme de organizare:* frontal, independent-individual, pe grupe mici.

Resurse materiale: farfurii albe de carton (sau o coli de hârtie) cu găuri decupate în dreptul ochilor și șnururi sau măști albe de carton pentru fiecare elev, creioane colorate, coli A4, coli flipchart, pixuri, markere, material video (disponibil la adresa: <https://www.youtube.com/watch?v=GDn5oioSrME>), fișa „Lista drepturilor omului”, fișă de evaluare a activității.

Conținutul activității:

Ice-breaker – „Mascarea diferențelor”

1. În prima etapă a acestui exercițiu, elevii primesc câte o farfurie de hârtie (sau o coală de hârtie) cu găuri decupate în dreptul ochilor și un șnur cu care să o lege pe post de mască. Elevii își pun măștile și se plimbă prin sala de clasă. Profesorul atrage atenția asupra faptului că nu au voie să comunice între ei, nici să pună întrebări sau să solicite lămuriri.
2. În a doua etapă a exercițiului, elevii sunt încurajați să-și personalizeze măștile timp de 5 min., folosind creioane colorate pentru a le decora conform preferințelor. Din nou, își pun măștile și se plimbă prin încăperea fără să vorbească.
3. După terminarea exercițiului are loc o discuție privind diferența dintre cele două situații: *Cum a fost atunci când toți arătați toți la fel? Care credeți că este motivul pentru care atunci când ați colorat măștile ați obținut rezultate diferite? Care situație a fost mai plăcută? De ce? Ce valoare au diferențele dintre oameni?*

Etapa 1: „Asemănători și diferiți”

1. Profesorul explică faptul că va adresa un număr de întrebări la care elevii trebuie să răspundă în scris prin „da” sau „nu”. Li se cere să scrie cifrele de la 1 la 10 vertical, lăsând spațiu suficient pentru răspunsuri lângă acestea.

Material suport pentru activitățile din proiectul "Școala pentru valori autentice" - semestrul I**Autor: prof. Cristina VAMEȘU**

2. Apoi, profesorul adresează o serie de întrebări (de la 1 la 10) din Lista A (anexa 1), iar elevii își notează răspunsurile individual („da” sau „nu”). Profesorul solicită apoi elevilor să compare propriile lor răspunsuri cu cele ale colegului de bancă: *Observați diferențe între răspunsuri? Care sunt motivele pentru care apar aceste diferențe?*
3. Profesorul solicită apoi elevilor să răspundă la următoarea serie de întrebări, de data aceasta preluate din Lista B. *De ce este nu există aproape nicio diferență între voi de data asta?*
4. Se concluzionează că, pe de o parte, suntem asemănători cu alte ființe, iar pe de altă parte suntem unici și deci diferiți de ceilalți. Luate împreună, asemănarea și diferența sunt principii ale identității. Prin identitate se înțelege „similar cu”, „același”, „aparținând la” (Iluț, 1997) și se raportează la caracterul unic și irepetabil, la caracteristicile distincte ale unui obiect sau ale unui individ prin care se diferențiază de un altul.

Etapă 2: „Dorințe, nevoi și drepturi: ce este important pentru mine?”

1. Elevii sunt împărțiți în grupuri mici. Fiecare grup desenează pe o coală de flipchart un contur mare al unui copil, îi pune un nume, iar apoi decide asupra *calităților* mentale, fizice, spirituale și caracteriale pe care ar dori să le aibă acesta ca adult (de ex., să fie sănătos). Aceste calități sunt scrise în interiorul conturului – elevii vor afla pe parcursul activității că multe dintre acestea corespund cu drepturile omului. De asemenea, pentru a reprezenta aceste calități ideale, elevii pot folosi simboluri (de ex., cărți pentru a simboliza educația).
2. Apoi, elevii, tot în grup, se gândesc la *nevoile* pe care aceste calități le reprezintă și le notează în afara conturului. Astfel, membrii fiecărui grup trebuie să menționeze resursele umane și materiale de care va avea nevoie copilul pentru a dezvolta aceste calități (de ex., pentru a fi sănătos, copilul va avea nevoie de hrană și servicii de sănătate).
3. Fiecare grup va afișa produsul activității pe perete și va prezenta celorlalți noul membru al comunității, explicând calitățile și nevoile alese.
4. Se vor discuta trăsăturile comune majorității afișelor:
 - *Care au fost nevoile care au apărut cel mai frecvent? De ce?*
 - *Au existat nevoi care nu au fost menționate decât o dată sau de două ori?*
 - *Trebuie să fie considerate și acestea importante pentru toți copiii?*
 - *Ce s-ar întâmpla dacă ar trebui să renunțați la una dintre aceste nevoi identificate?*
5. Profesorul concluzionează, spunând elevilor că tot ce se găsește în interiorul conturului se referă la demnitatea ființei umane și tot ce este scris în afara conturului reprezintă lucrurile care sunt necesare pentru demnitatea umană.
6. Apoi, introduce conceptul de „drepturi ale omului”, spunând elevilor că *nevoile de bază ale ființelor umane, care trebuie acoperite pentru a le da acestora posibilitatea de a trăi cu demnitate, pot fi considerate baza pe care au fost formulate drepturile omului și că fiecare nevoie este legată de un drept al omului.*
7. Profesorul anunță elevii că în următoarea etapă vor utiliza produsele de grup elaborate în etapa anterioară pentru a descoperi căror drepturi ale omului corespund nevoile identificate anterior. Apoi, dă fiecărui grup câte o copie a fișei „Lista drepturilor omului” (anexa 2), pe baza căreia grupurile completează un tabel în care prima coloană este reprezentată de „nevoi de bază” și a 2-a de „drepturi ale omului”. Le solicită grupurilor să scrie pentru fiecare nevoie identificată dreptul corespondent în ultima coloană (de exemplu, „dreptul la hrană”, „fără discriminare”).

Material suport pentru activitățile din proiectul "Școala pentru valori autentice" - semestrul I**Autor: prof. Cristina VAMEȘU**

8. În etapa finală, profesorul desenează pe tablă/flipchart un tabel cu 2 coloane și solicită unui reprezentant al fiecărui grup să adauge o nevoie și dreptul corespondent. Acest lucru continuă până când este alcătuită o listă de până la zece nevoi și drepturi pe tablă/flipchart (dacă este posibil, se recomandă utilizarea unui flipchart, deoarece foile pot fi apoi expuse pe pereții clasei pentru a reaminti grupurilor de discuțiile lor; de asemenea, în următoarele câteva zile, procesul de gândire poate continua, elevii adăugând noi idei pe colile de hârtie care au fost afișate).
9. Elevilor li se va oferi posibilitatea de a reflecta cu privire la conținutul listei finale: *Priviți această listă a drepturilor omului. Când vă gândiți la ceea ce aveți nevoie pentru a trăi o viață decentă sau la ceea ce alți oameni din alte regiuni sau țări sau continente au nevoie, ce lipsește? Ce alte drepturi ale omului ați adăuga? Sunt respectate aceste drepturi peste tot în lume? Ce exemple de încălcare a drepturilor puteți da?*

Etapa 3. „Ce se întâmplă când nu respectăm drepturile celorlalți?”

1. În următoarea etapă a activității, profesorul stimulează participarea la cunoaștere a elevilor prin efort propriu, propunându-le să vizioneze un fragment din documentarul „O clasă divizată” (disponibil la adresa: <https://www.youtube.com/watch?v=GDn5oioSrME>), în care se prezintă un experiment realizat în 1970 de o învățătoare, Jane Elliot, cu elevii săi de clasa a III-a. În acest experiment învățătoarea a împărțit elevii în 2 grupuri pe baza culorii ochilor (albaștri sau căprui) și a încurajat, într-o primă fază, o atitudine de superioritate din partea celor cu ochi albaștri, spunându-le acestora că a avea ochi albaștri e semnul inteligenței superioare, drept pentru care aceștia merită anumite privilegii. În zilele următoare, la comanda învățătoarei, rolurile s-au inversat, elevii fiind informați că rasa superioară are de fapt ochi căprui.
2. Elevilor li se va oferi posibilitatea de a reflecta asupra problemelor ridicate în film:
 - *Ce problemă ați identificat în secvența urmărită?*
 - *Care sunt atitudinile pe care le-ați observat? În ce au constatat ele? Care au fost consecințele?*
 - *Există ceva ce v-a surprins? Și dacă da, ce anume? Credeți că cineva de altă rasă, etnie sau religie ar găsi acea secvență surprinzătoare?*
 - *A fost încălcat vreun drept al omului în secvența urmărită? Ce se întâmplă când nu respectăm drepturile celorlalți?*
 - *Ce a sugerat limbajul nonverbal al copiilor cu privire la impactul discriminării?*
 - *Care ar putea fi concluzia secvenței de film urmărite? Ce ați învățat? Ce credeți că vă veți aminti peste o săptămână din această secvență de film și de ce?*
3. Se concluzionează că atunci când pe baza unui criteriu oarecare (în film criteriul este culoarea ochilor, dar ar putea la fel de bine să fie sexul, etnia, religia ș.a.m.d.), adoptăm un comportament diferit față de anumite persoane, facem o discriminare și încălcăm, în acest fel, drepturile omului. Drepturile omului sunt drepturi pe care oamenii le au în virtutea faptului că sunt oameni, indiferent de sex, rasă, naționalitate etc., ele nu pot fi retrase sau restricționate.

Evaluarea activității:

Se distribuie elevilor o fișă de evaluare a activității (anexa 3). Fiecare participant va caracteriza printr-un cuvânt activitatea desfășurată, va preciza ceea ce a vrut să spună în timpul activității, însă nu a avut ocazia și un lucru pe care și-l amintește de la altcineva în timpul activității.

Material suport pentru activitățile din proiectul "Școala pentru valori autentice" - semestrul I
Autor: prof. Cristina VAMEȘU

Anexa 1 - „Asemănători și diferiți”

Lista A	Lista B
A. Ai vizitat mai mult de o țară străină?	A. Te simți întotdeauna fericit/ă?
B. Îți plac anumite sporturi?	B. Ai unghii la degete?
C. Cânti la un instrument muzical?	C. Poți zbura fără să folosești niciun fel de echipamente?
D. Ai ochi căprui?	D. Poți trăi fără să bei nimic?
E. Porți ochelari?	E. Respiri?
F. Ești mai degrabă o persoană tăcută?	F. Ai sângele verde?
G. Ești mai degrabă înalt/ă (peste medie)?	G. Ai căzut vreodată?
H. Răcești ușor?	H. Poți privi prin pereți?
I. Îți este frică de înălțime?	I. Te simți câteodată obosit/ă?
J. Îți place să desenezi/pictezi?	J. Poți merge pe apă?

Anexa 2 - „Lista drepturilor omului”

Aceasta este o listă a drepturilor omului conținută în Declarația Universală a Drepturilor Omului (UDHR), Convenția Internațională cu privire la Drepturile Civile și Politice (ICCPR), Convenția Internațională cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale, Convenția Europeană a Drepturilor Omului (ECHR) și Carta Socială Europeană revizuită (ESC).

Dreptul la viață.

Fără tortură.

Fără sclavie.

Dreptul la libertate și securitate.

Dreptul la un proces corect.

Dreptul la reparație eficientă în caz de încălcare a drepturilor.

Dreptul la egalitate; fără discriminare.

Dreptul de a fi recunoscut ca persoană; dreptul la naționalitate.

Dreptul la intimitate și viața de familie.

Dreptul la căsătorie.

Dreptul la proprietate personală.

Dreptul la circulația persoanelor.

Material suport pentru activitățile din proiectul "Școala pentru valori autentice" - semestrul I
Autor: prof. Cristina VAMEȘU

Dreptul la azil.

Libertate de gândire, conștiință și religioasă.

Libertate de expresie.

Libertatea de adunare și asociere.

Dreptul la mâncare, băutură și adăpost.

Dreptul la îngrijire medicală.

Dreptul la educație.

Dreptul la angajare.

Dreptul la odihnă și timp liber.

Dreptul la protecție socială.

Dreptul la participare politică.

Dreptul de a participa la viața culturală.

Interzicerea distrugerii drepturilor omului.

Dreptul la ordine socială care recunoaște drepturile omului.

Responsabilitățile și îndatoririle individului.

Anexa 3 – Evaluarea activității

Un lucru pe care l-am învățat din această activitate este:

Ceea ce am vrut să spun în timpul activității, însă nu am avut ocazia, este:

Un lucru pe care mi-l amintesc de la altcineva în timpul activității este:
